

ENTREVISTA:

Joan Teixidó

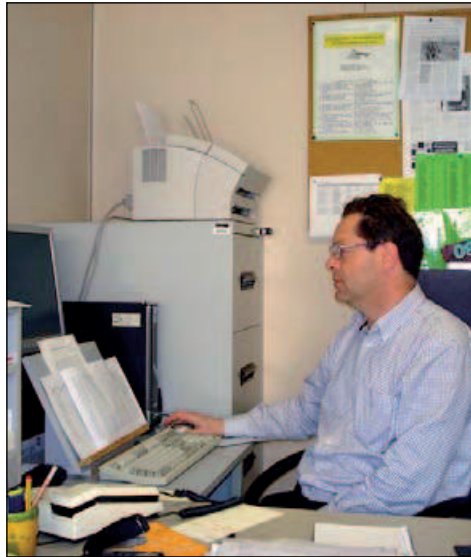
Professor titular de l'Àrea de Didàctica i Organització Escolar

▶ Joan Teixidó i Saballs, professor titular de l'Àrea de Didàctica i Organització Escolar del Departament de Pedagogia de la Universitat de Girona, és investigador responsable del Grup de Recerca Col.laborativa per a la millora de l'Educació (Bitàcola). També dirigeix el grup GROC (Grup de Recerca en Organització de Centres) a través del qual procura dur a la pràctica la recerca basada en la col.laboració entre universitaris i professionals de l'educació (docents i directius) en exercici, tot reflexionant i efectuant propostes de millora referides a problemes i dilemes de la feina quotidiana de docents, directius i altres professionals.

Els principals temes als quals ha dedicat atenció són la direcció i gestió de centres educatius, el desenvolupament de competències professional dels docents i directius, el tractament del conflicte a les organitzacions, la dinamització dels processos d'innovació i millora als centres, l'acollida del professionals de nova incorporació i, sobretot, la millora de la convivència als centres educatius...

El 14 de novembre de 2006 GROC i Bitàcola va organitzar la I Jornada d'Organització i Direcció de Centres Educatius dedicada a La millora de la convivència als centres educatius. Què poden fer-hi els equips directius? a la qual varen assistir més de 200 docents i directius. Darrerament, el 5 de febrer de 2008, n'han organitzat la segona dedicada a Els Plans de Millora de la Convivència als centres educatius. Hi van assistir 328 persones de Catalunya i d'altres indrets de l'estat espanyol.

FEP.net: És veritat que els darrers anys ha empitjorat la convivència a les aules i que han augmentat els conflictes?

Joan Teixidor: Que hi ha violència i conflictes a les aules és quelcom tangible a bona part de centres. I no pot ser d'una altra manera. La violència forma part de la vida quotidiana dels nois i noies: a la TV, als videojocs, al carrer... i, per tant, també és a l'escola. En un o altre grau, hi ha sigut sempre. Ara bé, és cert que en els darrers temps ha augmentat. Tot i això, en la major part dels centres es manté en uns límits raonables.

FEP.net: Quines en poden ser les causes?

JT: Les causes són múltiples i diverses. Un estudi relativament recent del CNIDE estableix cinc grans factors causals. Ara bé, allò fonamental no és fer-ne una descripció analítica sino veure com la coincidència i la combinació de més d'un d'aquests factors dóna lloc a determinats comportaments. Hem de pensar en la multicausalitat

FEP.net: Creus que es parla massa de la violència als centres o que, en canvi, que sigui un tema de debat públic afavoreix que s'emprenguin accions de millora?

JT: El fet que se'n parli molt afavoreix la difusió social i la conscienciació. Però també pot tenir efectes col.laterals, atès que pot ser un element coadjuvant a l'increment d'episodis de violència per imitació d'allò que es difon a través dels mitjans de comunicació. El que no tinc tant clar és que el fet que sigui objecte de debat quotidià afavoreixi que els centres i els professionals que hi treballin dissenyin i posin en marxa col.laborativament accions de millora. En alguns casos, és així; en d'altres, es percep un salt qualitatiu massa gran entre el discurs i la realitat.

FEP.net: S'hi ha d'intervenir?

JT: I tant! On hi ha problemes de convivència, tota la resta passa a un segon pla. L'assoliment de nivells acceptables de convivència constitueix la prioritat (en singular) de l'escola avui. Per diverses raons:

a) perquè l'educació només pot dur-se a terme en un clima de tranquil.litat, de respecte i de relacions personals fluïdes; si falla la convivència, tota la resta falla

b) perquè en els moments actuals encara ens trobem en una situació reversible

c) perquè la violència de baixa intensitat constitueix el caldo de cultiu de manifestacions de major nivell.

FEP.net: En el nostre sistema educatiu, quines iniciatives de millora de la convivència i quines línies d'actuació s'estan duent a terme en l'actualitat?

JT: Les iniciatives de millora de la convivència que s'estan duent a terme són múltiples i diverses: treball entre iguals, establiment participatiu de les normes de convivència, mediació escolar, tutories, educació en valors, habilitats socials, pacificació dels patis, aules obertes, projectes singulars, plans d'entorn...

I darrera de cadascun d'aquestes denominacions s'hi amaguen realitats i programes ben diversos. Allò que es fa depèn de les peculiaritats i de les necessitats de cada centre. Una bona prova es troba en l'elevat nombre de experiències de centres que es van presentar a la Jornada del mes de febrer. Ara bé, els resultats que s'aconsegueixen no depenen de l'"etiqueta" sinó de la implicació i del treball col.laboratiu de la comunitat per a l'abordatge d'un repte compartit.

FEP.net: En què consisteix un pla de convivència?

JT: Com qualsevol pla, suposa la delimitació dels principis que orientaran la intervenció dirigida a la millora de la convivència, la delimitació de les actuacions a realitzar i una proposta organitzativa i de funcionament que ho afavoreixi.

Això, però, es pot dur a terme de moltes maneres; amb diversos nivells de detall, amb diverses expectatives sobre la posada en pràctica. La clau del progrés no és el pla sinó l'esforç de les persones. Ara bé, perquè hi hagi avenç en una direcció comuna cal partir d'un pla que ho cohesioni.

FEP.net: Com podem fer que un pla de convivència esdevingui un document útil? Com podem aplicar-lo de forma efectiva?

JT: Partint de problemes quotidians, concrets, viscuts. Procurant donar-los respostes directes, sensates, que generin una autoestima positiva en les persones que hi participin

FEP.net: A part del pla de convivència, quins consells, habilitats o estratègies ens podrien ajudar per millorar la convivència als centres?

JT: Més que donar consells (cosa que considero excessivament pretenciosa) apunto quatre qüestions a tenir en compte:

a) Construir centres de secundària més petits; la massificació contribueix a l'increment dels problemes de convivència.

b) Establint criteris d'assignació de tutories i de grups docent que afavoreixin la transversalitat entre el professorat.

c) Vetllant per la reducció del nombre de professorat que atén els grups, sobretot els "grups de diversitat"

d) Preveient a l'avançada les actuacions a dur a terme en situacions de crisi

FEP.net: I quin ha de ser el paper de l'Administració?

JT: Les administracions educatives han de

cedir el protagonisme i l'autonomia als centres; la millora de la convivència no es pot guiar o tutelar des de l'exterior. Ha de limitar-se a posar recursos (materials, formació, personal especialitzat...) a disposició dels centres; a confiar-hi; a facilitar-los la feina; a donar-los suport davant del problemes i a mimar-los i reconèixer-los l'esforç i la dedicació.

FEP.net: Hi vols afegir alguna cosa més?

JT: Simplement, recordar que la millora de la convivència no és una moda passatgera; no és quelcom que un cop aconseguir ja no calgui pensar-hi més. És un repte permanent. Requereix calma i continuïtat. Però paga la pena: invertir esforços en la convivència col·lectiva significa, també, invertir en el propi benestar individual. ◀